ROZHODNUTIA

VYKONÁVACIE ROZHODNUTIE KOMISIE (EÚ) 2021/271

zo 17. februára 2021

o predĺžení sprísneného dohľadu nad Gréckom

[oznámené pod číslom C(2021) 998]

(Iba grécke znenie je autentické)

EURÓPSKA KOMISIA,

so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie,

so zreteľom na nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 472/2013 z 21. mája 2013 o sprísnení hospodárskeho a rozpočtového dohľadu nad členskými štátmi v eurozóne, ktoré majú závažné ťažkosti v súvislosti so svojou finančnou stabilitou, alebo im takéto ťažkosti hrozia ([1]), a najmä na jeho článok 2 ods. 1,

keďže:

(1) Po tom, ako sa 20. augusta 2018 skončilo poskytovanie finančnej pomoci z Európskeho mechanizmu pre stabilitu, vykonávacím rozhodnutím Komisie (EÚ) 2018/1192 ([2]) sa od 21. augusta 2018 aktivoval sprísnený dohľad nad Gréckom na obdobie šiestich mesiacov. Sprísnený dohľad sa následne štyrikrát predĺžil ([3]), a to zakaždým o ďalších šesť mesiacov, pričom posledné predĺženie trvá od 21. augusta 2020.

(2) Grécko prijalo od roku 2010 značný objem finančnej pomoci, v dôsledku čoho celkové nesplatené záväzky Grécka voči členským štátom eurozóny, Európskemu nástroju finančnej stability a Európskemu mechanizmu pre stabilitu predstavujú sumu 243 700 mil. EUR. Grécko prijalo finančnú podporu od svojich európskych partnerov za zvýhodnených podmienok, pričom v roku 2012 boli prijaté osobitné opatrenia na dosiahnutie udržateľnejšieho dlhu a v roku 2017 takéto opatrenia opäť prijal Európsky mechanizmus pre stabilitu. Euroskupina 22. júna 2018 politicky odsúhlasila vykonávanie dodatočných opatrení, ktorých cieľom je zabezpečiť udržateľnosť dlhu. Na niektorých z týchto opatrení, medzi ktoré patrí aj prevod súm Grécku, ktoré sa rovnajú hodnote príjmov, ktoré národné centrálne banky eurozóny získali z gréckych štátnych dlhopisov, ktoré majú v držbe na základe dohody o čistých finančných aktívach a programu pre trhy s cennými papiermi, sa možno v rámci Euroskupiny dohodnúť dvakrát ročne, pokiaľ zo správy o sprísnenom dohľade vyplýva, že Grécko si plní svoje politické záväzky po skončení programu. Boli uvoľnené prvé štyri tranže politicky podmienených dlhových opatrení, a to vždy v nadväznosti na dohodu Euroskupiny v apríli 2019, decembri 2019, júni 2020 a novembri 2020.

(3) Grécko sa v rámci Euroskupiny zaviazalo, že bude pokračovať vo všetkých kľúčových reformách prijatých ako súčasť programu na podporu stability v rámci Európskeho mechanizmu pre stabilitu („program“), dokončí ich a zabezpečí plnenie cieľov dôležitých reforiem prijatých v rámci tohto programu, ako aj v rámci programov, ktoré mu predchádzali. Grécko sa takisto zaviazalo, že vykoná osobitné opatrenia v oblastiach fiškálnych a fiškálno-štrukturálnych politík, sociálneho zabezpečenia, finančnej stability, trhu práce a trhov s výrobkami, privatizácie a verejnej správy. Tieto osobitné opatrenia, ktoré sú stanovené v prílohe k vyhláseniu Euroskupiny z 22. júna 2018, prispejú jednak k riešeniu nadmerných makroekonomických nerovnováh v Grécku, ako aj k riešeniu zdrojov alebo potenciálnych zdrojov hospodárskych ťažkostí.

([1]) Ú. v. EÚ L 140, 27.5.2013, s. 1.

([2]) Vykonávacie rozhodnutie Komisie (EÚ) 2018/1192 z 11. júla 2018 o aktivácii sprísneného dohľadu pre Grécko (Ú. v. EÚ L 211, 22.8.2018, s. 1).

([3]) Vykonávacie rozhodnutie Komisie (EÚ) 2019/338, Ú. v. EÚ L 60, 28.2.2019, s. 17; vykonávacie rozhodnutie Komisie (EÚ) 2019/1287, Ú. v. EÚ L 202, 31.7.2019, s. 110; vykonávacie rozhodnutie Komisie (EÚ) 2020/280, Ú. v. EÚ L 59, 28.2.2020, s. 9 a vykonávacie rozhodnutie Komisie (EÚ) 2020/1142, Ú. v. EÚ L 248, 31.7.2020, s. 20.

(4) Komisia 26. februára 2020 uverejnila správu o Grécku na rok 2020 ([4]). Komisia dospela k záveru, že v Grécku existujú nadmerné makroekonomické nerovnováhy ([5]). Hoci sa v mnohých oblastiach dosiahol viditeľný pokrok, ešte stále existujú veľmi zraniteľné miesta a problémy zdedené z minulosti, ktoré súvisia s vysokým verejným dlhom, vysokou úrovňou nesplácaných úverov v súvahách bánk a vonkajším sektorom, pričom potenciál rastu zostáva aj naďalej nízky a miera nezamestnanosti vysoká. Tieto zistenia sa ďalej potvrdili v správe o mechanizme varovania, ktorá bola vypracovaná v kontexte krízy spôsobenej pandémiou COVID-19 a prijatá Komisiou 18. novembra 2020 na základe nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1176/2011 ([6]) a v ktorej bolo Grécko identifikované ako jeden z členských štátov, v prípade ktorých sa v roku 2021 vykoná hĺbkové preskúmanie. Zo správy o mechanizme varovania predovšetkým vyplýva, že zatiaľ čo verejný dlh v roku 2019 klesol, očakáva sa, že sa v roku 2020 zvýši na úroveň viac ako 200 % hrubého domáceho produktu v dôsledku hospodárskeho poklesu a nákladov na nevyhnutné opatrenia prijaté na zmiernenie vplyvu pandémie. Finančný sektor Grécka naďalej čelí problémom, ktoré sú spôsobené kombináciou nízkej ziskovosti, podpriemerných podielov kapitálu a veľkého objemu nesplácaných úverov. Čistá medzinárodná investičná pozícia zostáva výrazne záporná napriek tomu, že je do nej zahrnutý vysoký zahraničný verejný dlh za veľmi výhodných podmienok, a predpokladá sa, že v dôsledku slabšieho prílevu z cestovného ruchu sa táto pozícia bude ďalej zhoršovať. Nezamestnanosť je naďalej veľmi vysoká a jej pomaly klesajúci trend bol krízou dočasne prerušený.

(5) EÚ a jej členské štáty prijali od začiatku pandémie bezprecedentné opatrenia na ochranu životov a živobytia. Grécko reagovalo na pandémiu COVID-19 tak, že v rámci koordinovaného prístupu Únie pokračovalo v prijímaní rozpočtových opatrení na zvýšenie kapacity svojho systému zdravotnej starostlivosti a rozšírilo súbor fiškálnych opatrení a opatrení na zabezpečenie likvidity na pomoc tým osobám a podnikom, ktoré boli obzvlášť výrazne zasiahnuté. EÚ podporila úsilie jednotlivých členských štátov pri riešení zdravotnej krízy a pri zmierňovaní dôsledkov hospodárskeho otrasu. Uvoľnila zo svojho rozpočtu prostriedky na boj proti vírusu, aktivovala všeobecnú únikovú doložku v rámci Paktu stability a rastu, naplno využila flexibilitu pravidiel štátnej pomoci a vytvorila nový nástroj, tzv. podporu na zmiernenie rizík nezamestnanosti v núdzovej situácii („SURE“), ktorý má pomôcť ľuďom udržať si prácu. Spolu s opatreniami prijatými Európskou centrálnou bankou, Európskym mechanizmom pre stabilitu a Európskou investičnou bankou sa v rámci reakcie EÚ poskytuje 750 mld. EUR z nástroja Next Generation EU, pričom tieto prostriedky sa majú implementovať predovšetkým prostredníctvom Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti. Z tohto mechanizmu sa bude poskytovať značná podpora pri vykonávaní reforiem a investícií na posilnenie hospodárstiev členských štátov. Vďaka tomuto mechanizmu sa grécke hospodárstvo bude môcť zotaviť zo súčasnej krízy a riešiť výzvy, ktorým naďalej čelí. Vo viacročnom finančnom rámci na roky 2021 – 2027 sa okrem toho na nové a posilnené priority v oblastiach politiky EÚ vrátane zelenej a digitálnej transformácie počíta s financovaním EÚ vo výške viac ako 1 000 mld. EUR.

(6) Komisia 18. novembra 2020 uverejnila svoje ôsme posúdenie v rámci sprísneného dohľadu nad Gréckom ([7]). V uvedenom posúdení sa dospelo k záveru, že aj napriek nepriaznivým okolnostiam spôsobeným pandémiou Grécko prijalo potrebné opatrenia, aby si splnilo osobitné reformné záväzky. V správe sa uvádza, že orgánom sa v posledných mesiacoch podarilo obnoviť prácu na reformných záväzkoch po tom, čo sa v prvej polovici roku 2020 kvôli bezprecedentným udalostiam zastavila, a vykonať viacero zásadných reforiem. Európske inštitúcie uvítali úzku a konštruktívnu spoluprácu vo všetkých oblastiach a odporučili orgánom, aby udržali tempo a v prípade potreby zvýšili úsilie a urýchlene dokončili vykonávanie nedávno prijatých primárnych právnych predpisov. Týka sa to najmä reforiem finančného sektora, kde sa má čoskoro dokončiť a prijať veľký súbor sekundárnych právnych predpisov.

(7) Rada na základe hĺbkového preskúmania Komisie z roku 2020 a na základe posúdenia Komisie preskúmala národný program reforiem na rok 2020 a program stability na rok 2020. Rada vzala na vedomie, že je nutné bojovať proti pandémii a uľahčiť oživenie hospodárstva, čo je prvý nevyhnutný krok k tomu, aby sa umožnila náprava nerovnováh. Odporučila ([8]) Grécku, aby prijalo všetky potrebné opatrenia na účinné riešenie pandémie, a to aj prostredníctvom posilnenia odolnosti systému zdravotnej starostlivosti, aby rozvíjalo režimy skráteného pracovného času a účinnú aktivačnú podporu s cieľom zmierniť vplyv krízy na zamestnanosť, ako aj jej sociálne dôsledky, aby zaviedlo opatrenia na zabezpečenie likvidity a podporilo verejné a súkromné investície vo viacerých prioritných investičných oblastiach vrátane zelenej a digitálnej transformácie. Rada okrem toho vyzvala grécke orgány, aby v súlade so svojimi záväzkami po skončení programu pokračovali v reformách a dokončili ich, a naštartovali tak udržateľné oživenie hospodárstva v nadväznosti na postupné uvoľňovanie obmedzení uložených v dôsledku pandémie COVID-19.

([4]) SWD(2020) 507 final.
([5]) COM(2020) 150 final.
([6]) Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1176/2011 zo 16. novembra 2011 o prevencii a náprave makroekonomických nerovnováh (Ú. v. EÚ L 306, 23.11.2011, s. 25).
([7]) Európska komisia: Správa o sprísnenom dohľade nad Gréckom z mája 2020, Institutional Paper č. 127, máj 2020.
([8]) Odporúčanie Rady z 20. júla 2020, ktoré sa týka národného programu reforiem Grécka na rok 2020 a ktorým sa predkladá stanovisko Rady k programu stability Grécka na rok 2020 (Ú. v. EÚ C 282, 26.8.2020, s. 46).

(8) Grécky bankový sektor sa od ukončenia programu Európskeho mechanizmu pre stabilitu stabilizoval a stal sa odolnejším voči otrasom, stále však existujú riziká zdedené z minulosti a závažné základné nedostatky, ktoré sa ešte zhoršili vzhľadom na veľmi negatívny vplyv pandémie koronavírusu. Banky si udržiavajú primeranú likviditu s využitím podmienok akomodačnej menovej politiky, ale úroveň nesplácaných úverov, ktorá v septembri 2020 dosahovala 58,7 mld. EUR, resp. 35,8 % hrubých úverových expozícií klientov ([9]), zostáva stále vysoká. Objem nesplácaných úverov, ktorého najvyššia hodnota 107,2 mld. EUR sa zaznamenala v marci 2016, naďalej klesal aj v prvých deviatich mesiacoch roku 2020, i keď pomalším tempom. Veľký podiel úverov, ktoré využívajú moratóriá na splácanie dlhu, však poukazuje na značné riziko zvýšených potrieb tvorby rezerv a zhoršujúcich sa pomerov kvality aktív po skončení moratórií. Ústredným prvkom stratégie bánk na znižovanie počtu nesplácaných úverov zostáva sekuritizácia týchto úverov v rámci programu Hercules, ktorého dokončenie sa očakáva v prvej polovici roku 2021. Grécke banky dodržiavajú regulačné požiadavky, pokiaľ ide o ich kapitálovú pozíciu, musia však čeliť čoraz prísnejším požiadavkám v oblasti dohľadu a ich kapitálové potreby na financovanie procesu znižovania objemu nesplácaných úverov v strednodobom horizonte sa zvyšujú, pričom ziskovosť je nízka a očakáva sa, že sa v dôsledku hospodárskych účinkov pandémie dostane pod ďalší tlak. Preto sú grécke banky obzvlášť vystavené potenciálnemu riziku nárastu nákladov na financovanie, ako aj opätovného zhoršenia kvality aktív v dôsledku pandémie. Grécke orgány úspešne vykonali alebo rozšírili podporné opatrenia, pomocou ktorých sa snažia zachovať prístup zasiahnutých podnikov k financiám a ktoré dopĺňajú iniciatívy, ktoré už boli prijaté obchodnými bankami a správcami aktív. Po minulých oneskoreniach spôsobených nepriaznivým vplyvom pandémie COVID-19 pokročili grécke orgány aj v kľúčových reformách finančného sektora, ktorých cieľom je zlepšiť existujúce nástroje na riešenie nesplácaných úverov. Tieto reformy, najmä nedávno prijatá reforma fragmentovaného režimu platobnej neschopnosti, môžu prispieť k zmierneniu strednodobého vplyvu krízy na zadlženosť súkromného sektora. Dosah týchto reforiem bude závisieť od včasnosti a účinnosti ich vykonávania.

(9) Napriek pokroku dosiahnutému v posledných rokoch v oblastiach, ako je skrátenie času potrebného na registráciu podniku a posilnenie ochrany menšinových investorov, Grécko stále čelí veľkým výzvam, pokiaľ ide o podnikateľské prostredie a súdny systém, o čom svedčí nízka výkonnosť vo viacerých oblastiach (napr. vymáhanie plnenia zmlúv, registrácia majetku, riešenie platobnej neschopnosti atď.). Grécke orgány pokračujú v práci na zlepšovaní regulačného prostredia a na zvyšovaní konkurencieschopnosti napriek ťažkostiam, ktorým musia čeliť v súvislosti s prebiehajúcou pandémiou COVID-19. Stabilný pokrok pri vykonávaní reforiem súdnictva vrátane opatrení na podporu mediácie a nedávne kroky prijaté s cieľom reformovať trhy s výrobkami a zlepšiť dohľad nad trhom môžu prispieť k lepším vyhliadkam Grécka na oživenie hospodárstva, je však potrebné vyvinúť ďalšie úsilie na zlepšenie podnikateľského prostredia. Grécke orgány takisto napredujú v kľúčových reformách zameraných na zlepšenie digitálnej výkonnosti Grécka, ktorá stále patrí medzi najnižšie v EÚ. Grécko je odhodlané vykonať do začiatku roka 2021 aj významnú reformu verejného obstarávania, pričom pokračuje v zavádzaní doplnkových opatrení na ďalšie zníženie administratívnej záťaže podnikov a občanov.

(10) Grécku sa v roku 2010 zamedzil prístup k pôžičkám na finančných trhoch, no od júla 2017 sa vďaka emisiám štátnych dlhopisov začalo Grécko opäť postupne vracať na trhy. Výnosy z gréckych štátnych dlhopisov sa po úspešnom ukončení programu EMS v roku 2018 začali pomaly mierne znižovať a v roku 2019 výrazne klesli. Od začiatku pandémie Grécko úspešne vydalo štátne pokladničné poukážky aj dlhodobé dlhopisy, čo svedčí o trvalom prístupe k trhovému financovaniu. Súčasné priaznivé podmienky financovania sú podporované opatreniami v oblasti likvidity dohodnutými na európskej úrovni vrátane núdzového pandemického programu nákupu aktív, ktorý vytvorila Európska centrálna banka. Na základe analýzy udržateľnosti dlhovej služby obsiahnutej v 8. správe o sprísnenom dohľade sa očakáva, že v strednodobom horizonte sa budú celkové hrubé potreby financovania štátu pohybovať na úrovni približne 15 % HDP.

(11) Komisia dospela vzhľadom na uvedené skutočnosti k záveru, že podmienky odôvodňujúce zavedenie sprísneného dohľadu podľa článku 2 nariadenia (EÚ) č. 472/2013 sú stále zachované. Grécko naďalej čelí predovšetkým rizikám ohrozujúcim jeho finančnú stabilitu a ak sa tieto riziká naplnia, mohli by mať nepriaznivé účinky presahovania na ostatné členské štáty eurozóny. Ak by sa účinky presahovania konkretizovali, mohli by sa prejaviť nepriamo tým, že by ovplyvnili dôveru investorov, a v dôsledku toho aj náklady bánk a štátov na refinancovanie v ostatných členských štátoch eurozóny.

([9]) Zdroj: Bank of Greece, merané na individuálnej úrovni.

(12) Zo strednodobého hľadiska preto Grécko musí pokračovať v prijímaní opatrení na riešenie zdrojov alebo potenciálnych zdrojov ťažkostí a vo vykonávaní štrukturálnych reforiem na podporu spoľahlivého a udržateľného oživenia hospodárstva s cieľom zmierniť dôsledky viacerých faktorov zdedené z minulosti. Patrí k nim vážny a dlhotrvajúci pokles počas krízy; objem dlhového zaťaženia Grécka; zraniteľné miesta vo finančnom sektore; pretrvávajúce relatívne silné prepojenia medzi finančným sektorom a gréckymi verejnými financiami, a to aj prostredníctvom vlastníctva štátu; riziko šírenia závažných tlakov v ktoromkoľvek z týchto odvetví do iných členských štátov, ako aj riziko expozície členských štátov eurozóny voči gréckemu štátnemu dlhu.

(13) S cieľom vyriešiť zostávajúce riziká a monitorovať plnenie súvisiacich záväzkov sa javí ako potrebné a vhodné predĺžiť sprísnený dohľad nad Gréckom podľa článku 2 ods. 1 nariadenia (EÚ) č. 472/2013.

(14) V liste zaslanom 14. januára 2021 dostalo Grécko príležitosť vyjadriť svoje stanoviská k posúdeniu Komisie. Vo svojej odpovedi z 27. januára 2021 Grécko vo všeobecnosti súhlasilo s posúdením Komisie týkajúcim sa hospodárskych výziev, ktorým čelí, čo tvorí základ pre predĺženie sprísneného dohľadu.

(15) Grécko bude naďalej využívať technickú podporu poskytovanú v rámci nového Nástroja technickej podpory, ktorý má členské štáty podporiť najmä pri príprave a vykonávaní ich plánov podpory obnovy a odolnosti.

(16) Pri vykonávaní sprísneného dohľadu má Komisia v úmysle úzko spolupracovať s Európskym mechanizmom pre stabilitu v rámci jeho systému včasného varovania,

PRIJALA TOTO ROZHODNUTIE:

Článok 1

Obdobie sprísneného dohľadu nad Gréckom podľa článku 2 ods. 1 nariadenia (EÚ) č. 472/2013, ktoré sa aktivovalo vykonávacím rozhodnutím (EÚ) 2018/1192, sa predlžuje o obdobie ďalších šiestich mesiacov so začiatkom 21. februára 2021.

Článok 2

Toto rozhodnutie je určené Helénskej republike.

V Bruseli 17. februára 2021

Za Komisiu
Paolo GENTILONI
člen Komisie